

Tịnh độ tông và AI: Cốt lõi tha lực trong kỷ nguyên số

ISSN: 2734-9195

15:07 07/02/2026

Trong thời đại kỹ thuật số, “lắng nghe sâu sắc” có nghĩa là tạm thời gạt bỏ những ồn ào của thế giới bên ngoài - dừng lại trước khi phản hồi, lắng lòng nghe những nỗi khổ niềm đau khổ của người khác, hoặc đơn giản là hít thở với lòng biết ơn.

Tác giả: **Tiến sĩ Mutsumi Wondra**

Viết dịch: **Sa môn Lê Văn Phước**

Nguồn: www.orangecountybuddhist.org

Ngày nay, chúng ta đang sống trong một thế giới thay đổi nhanh chóng. Trí tuệ nhân tạo (AI) gắn liền với cuộc sống hàng ngày, chúng ta đặt câu hỏi cho iPhone, nhận lời khuyên từ các hệ thống trực tuyến, đọc thông tin được viết trong các chương trình máy tính. Một số người hào hứng với những công nghệ này, trong khi những người khác lại lo lắng, tự hỏi ý nghĩa của việc làm người là gì trong thời đại mà máy móc có thể suy nghĩ và nói chuyện.

Là những người tu tập theo Pháp môn Niệm Phật còn được gọi là pháp môn Tịnh độ, chúng ta nên hiểu thế giới ấy như thế nào? Liệu Tịnh độ tông có thể mang lại sự hướng dẫn trong thời đại kỹ thuật số? Tôi tin rằng điều đó là có thể, đặc biệt là thông qua những giáo lý về Tha lực khác (他力, tariki) - sự vận dụng trí tuệ và lòng từ bi vô biên của đức Phật A Di Đà.

Trước thềm Hội thảo Thái Bình Dương mùa đông sẽ được tổ chức tại Betsuin, Los Angeles, Hoa Kỳ vào ngày 31 tháng 1 năm 2026, chúng tôi muốn chia sẻ một vài suy nghĩ.

Chúng tôi sẽ mời Hòa thượng Mauricio Hondaku Ghigonotto, trụ trì Đông Bản Nguyên Tự (Higashi Hongan-ji, 東本願寺) tọa lạc tại San Paulo, Brazil, làm diễn giả khách mời để thảo luận về **Tịnh độ Chân tông** (Jōdo Shinshū, 浄土真宗) và AI. Tôi sẽ dịch bài phát biểu của Ngài sang tiếng Nhật tại buổi hội thảo.

1. Giới hạn sức lực của bản thân

AI giúp chúng ta nhận ra sức mạnh to lớn của trí thức và sự sáng tạo của con người, nhưng đồng thời cũng giúp chúng ta nhận thức được những hạn chế của chính mình. Hệ thống AI học hỏi từ dữ liệu do con người tạo ra. Nếu dữ liệu chứa đựng những định kiến hoặc sự thiếu hiểu biết của con người, AI cũng sẽ phản ánh điều đó. Dù máy móc có tiên tiến đến đâu, chúng cũng không thể vượt qua những hạn chế của trí tuệ con người đã tạo ra chúng.

Thân Loan Thánh Nhân (Shinran Shōnin, 1173-1263) thấu hiểu sâu sắc giới hạn này của con người. Ngài gọi đó là “*tự lực*”, tức là nỗ lực theo đuổi sự giác ngộ thông qua trí tuệ, sự thanh tịnh hoặc sự tự kỷ luật của chính mình. Trong cuộc sống thường nhật, khi cố gắng kiểm soát mọi thứ - danh tiếng, tương lai, thậm chí cả cảm xúc - chúng ta thường dựa vào “*sự tự lực*”. Tuy nhiên, càng dựa vào sự tự lực, chúng ta càng cảm thấy thất vọng và lo lắng.

Theo một nghĩa nào đó, AI phản ánh xu hướng tự kiểm soát này. Nó nâng cao kiến thức của con người, nhưng không thể tạo ra lòng từ bi. Nó thực hiện các phép tính, nhưng nó không thể đánh thức tâm hồn con người. Nó có thể giúp chúng ta, nhưng nó không thể giải phóng chúng ta. Theo nghĩa này, công nghệ trở thành một tấm gương, phản chiếu trạng thái nghiệp báo của chính chúng ta - thông minh và sáng tạo, nhưng vẫn bám víu vào sự kiểm soát.

2. Ánh sáng của Siêu năng lực

Lời nguyện của đức Phật A Di Đà kêu gọi chúng ta tin tưởng vào tha lực của Ngài - thức tỉnh lòng từ bi vô biên bao trùm chúng ta như chúng ta vốn có. Tha lực của người khác không phải là thứ gì đó “*bên ngoài*” chúng ta, mà là một nhận thức nảy sinh khi ta nhận ra rằng những nỗ lực vị kỷ không thể mang lại bình an đích thực.

Trong thế giới kỹ thuật số, chúng ta luôn trực tuyến, nhưng lại thường cảm thấy cô đơn. Thông tin có thể được truyền tải tức thì, nhưng sự giao tiếp chân thành - giao tiếp từ tâm hồn đến tâm hồn - lại quý giá hơn nhiều. Khi chúng ta nhất tâm niệm “*Nama A Di Đà Phật*”, chúng ta mở rộng tâm hồn để đón nhận trí tuệ và lòng từ bi vượt xa những giới hạn của bản thân. Như thể ánh sáng dịu nhẹ của đức Phật A Di Đà nói rằng: “*Con không cần phải hoàn hảo. Con đã được chấp nhận rồi*”.

Sự nhận thức này đã làm mềm lòng người. Trong khoảnh khắc đó, ngay cả thế giới kỹ thuật số ồn ào, hối hả cũng trở thành nơi của lòng biết ơn. Niệm danh

hiệu Phật nhắc nhở chúng ta rằng mặc dù chúng ta sở hữu nhiều thiết bị điện tử khác nhau, nhưng sự kết nối sâu sắc nhất không được thiết lập thông qua tín hiệu hay dữ liệu, mà thông qua sự thức tỉnh về một lòng từ bi bao la dành cho tất cả chúng sinh.

Ảnh: orangecountybuddhist.org

3. Lắng nghe trong thời đại kỹ thuật số

Tịnh độ tông nhấn mạnh “*nghe Pháp*”, tức là lắng lòng nghe sâu sắc những lời dạy của đức Phật. Trong thời đại kỹ thuật số, việc lắng nghe đã trở nên vô cùng khó khăn. Chúng ta đang bị bao quanh bởi vô vàn âm thanh, thông điệp và thông báo. Tuy nhiên, lắng nghe thực sự - kiểu lắng nghe có thể biến đổi chúng ta - đòi hỏi sự tập trung tĩnh lặng và lòng khiêm tốn.

Khi chúng ta lắng nghe Phật pháp, không phải để xác nhận những niềm tin hiện có của mình. Chúng ta lắng nghe để chấp nhận thử thách và đạt được giác ngộ. Tương tự, khi tương tác trực tuyến hoặc sử dụng các sản phẩm công nghệ, chúng ta có thể tự hỏi: “*Mình đang lắng nghe người khác hay chỉ đang lắng nghe chính mình?*”

Trong thời đại kỹ thuật số, “*lắng nghe sâu sắc*” có nghĩa là tạm thời gạt bỏ những ồn ào của thế giới bên ngoài - dừng lại trước khi phản hồi, lắng lòng nghe những nỗi khổ niềm đau khổ của người khác, hoặc đơn giản là hít thở với lòng biết ơn. Tiếng nói của đức Phật A Di Đà không gọi chúng ta bằng thuật toán, mà bằng sự bình an sâu thẳm trong tâm hồn mỗi người.

4. Hãy sống với lòng khiêm tốn

Công nghệ càng tiên tiến, chúng ta càng cần phải khiêm tốn hơn. AI có thể xử lý lượng thông tin khổng lồ, nhưng nó có thể không chấp tay cúi đầu. Nó không nhất tâm niệm “*Nama A Di Đà Phật*”. Chấp tay hình búp sen trước ngực đầu cuối xuống là tỏ lòng thành kính - biểu hiện của sự tin tưởng - là một hành vi độc đáo của con người. Nó xuất phát từ nhận thức về những hạn chế của bản thân và lòng biết ơn khi được chấp nhận.

Thân Loan Thánh Nhân (Shinran Shōnin) dạy rằng: “*Khi nhận ra rằng mình được bảo hộ và sẽ không bao giờ bị bỏ rơi, chúng ta sẽ tự nhiên niệm danh hiệu Phật*”.

Giữ vững lòng khiêm tốn trong thời đại kỹ thuật số có nghĩa là nhận ra rằng trí tuệ không phải là độc nhất vô nhị của chúng ta, nó bắt nguồn từ lòng từ bi vô biên của đức Phật A Di Đà. Ngay cả khi chúng ta sử dụng những công cụ tiên tiến nhất, sự hướng dẫn sâu sắc nhất không phải là AI, mà là lòng từ bi vô biên của đức Phật A Di Đà, dẫn dắt chúng ta đến giác ngộ.

Ảnh: orangecountybuddhist.org

5. Thế giới kỹ thuật số như một lĩnh vực thực hành

Cuối cùng, chính thế giới kỹ thuật số cũng có thể là một nơi để thực hành Phật pháp. Khi chúng ta chia sẻ những thông điệp về lòng tốt, khi chúng ta sử dụng công nghệ để kết nối với những người cô đơn hoặc ở xa, chúng ta đang thực

hiện lời nguyện của đức Phật A Di Đà. Ngay cả trên mạng, việc niệm danh hiệu Phật A Di Đà cũng có thể được nghe thấy và chia sẻ.

Thách thức mà chúng ta phải đối mặt không phải là từ chối công nghệ, mà là sử dụng nó một cách khôn ngoan, lòng biết ơn và sự nhận thức. Nếu ta luôn ghi nhớ rằng tất cả chúng sinh đều được tắm mình trong suối nguồn từ bi, sưởi ấm dưới ánh sáng trí tuệ của đức Phật A Di Đà, thì ngay cả một tấm màn hình cũng có thể trở thành tấm gương phản chiếu phật pháp.

6. Kết luận

Chúng ta đang sống trong thời đại kỹ thuật số, nhưng một câu hỏi cơ bản vẫn không thay đổi: Nhân tính đích thực là gì? Câu trả lời của Thân Loan Thánh Nhân (Shinran Shōnin) vẫn là kim chỉ nam cho chúng ta ngày nay, lòng nhân đạo đích thực không bắt nguồn từ trí thông minh của chúng ta, mà từ sự thức tỉnh về *“tha lực của người khác”*, và nơi lòng từ bi vượt lên trên cái tôi để xây dựng một thế giới.

Trước một tương lai bất định, chúng ta hãy nhớ rằng:

AI có thể học cách suy nghĩ, nhưng chỉ có trí tuệ con người mới có thể được đánh thức.

AI có thể kết nối chúng ta thông qua dữ liệu, nhưng chỉ có đức Phật A Di Đà mới có thể kết nối chúng ta bằng lòng từ bi.

Trong ánh sáng từ bi, trí tuệ, trong cuộc sống hằng ngày khi chúng ta niệm *“Nam mô A Di Đà Phật”*, tôi được thẩm bảo hộ, đúng như chính mình vốn sẵn có.

Tác giả: **Tiến sĩ Mutsumi Wondra**/Viết dịch: **Sa môn Lê Văn Phước**

Nguồn: www.orangecountybuddhist.org